

— *Kdo bo vzdržal na literarnih in dramskih prireditvah, če bo (zaradi pomanjkljive opreme) moral vleči na ušesa, kaj se dogaja na odru? Vprašanje je že, kako bomo letos sprejeli znameniti moskovski Boljšoj teater, s katerim so že sklenjene pogodbe, če dvorana ne bo ustrezno opremljena.*

— *Kako bo urejeno vzdrževanje in varovanje imovine, ko se, recimo, naključni mimoidoči ne bo mogel več kar sredi dneva sprehajati po prostorih? Upamo samo, da bo ta spis prej spodbudil varnostnike kot nasilnike.*

Vse to skupaj da misliti, da temperature niso dvignile samo podražitve, ampak tudi splošna togost (ne) samoupravnih okvirov in prvih korakov v Cankarjevem domu samem — ki je za zdaj še bolj kamen spotike, pa bi lahko bil vogelni kamen neke samoupravno organizirane kulture.

MOČ IN NEMOČ KULTURNIH SKUPNOSTI

Ko se je nedavno dvignil prah okrog Cankarjevega doma in nekoliko še okrog prispevne stopnje za kulturne dejavnosti v letošnjih neprijaznih gospodarskih razmerah, se je spet — kot že tolikokrat doslej ob takšnih razvnetih razpravah — ponudilo vprašanje, koliko je Kulturna skupnost Slovenije učinkovito organizirana za dogovarjanje in kako deluje delegatski sistem v njenem okviru, koliko dejansko pomeni stik med uporabniki in izvajalci, med proizvodno in prizoriščno dvorano.

Izkušnje kažejo, da tudi ponekod drugod ne skrivajo nezadovoljstva nad dosedanjim načinom sporazumevanja, ki bolj temelji na volji vsemogočnega izvršnega odbora (novega centra moči?), pa so jih ponekod kratko in malo ukinili. Še huje je tam, kjer vedri in oblači skupščino zgolj predsednik takšnega izvršnega odbora. Tako postaja samoupravna skupnost vse manj mesto za dogovarjanje delovnih ljudi, vse bolj pa se naslanja na upravo, državne in druge organe in tako v bistvu nadaljuje preživeli način dela. Zato je v razmerah ekonomske stabilizacije še posebej pomebno, kako spremeniti položaj, ko delegati dvigajo eno roko, recimo, za nov vseslovenski kulturni dom, drugo pa za domačega, ki mu pušča streha. Kaj storiti, da bi delavci neposredno ali pa z dogovorom v okviru kulturne skupnosti razpolagali z delom dohodka, ki ga namenjajo kulturi — da bi omogočali razmere za vrhunske dosežke v umetnosti na enem mestu in hkrati uresničevali politiko večsrediščnega razvoja v kulturi. Kajti niti v teh zaostrenih razmerah ne gre za tako majhne denarje: spomnimo se, da bomo letos zbrali za skupni (to je ta nacionalni, ki se še nekaterim ustavlja na jeziku) program več kot 980 milijonov dinarjev.

Toda kakorkoli bi že tožili nad (ne) učinkovitostjo sporazumevanja, ki se uveljavlja ob posameznih občutljivejših primerih in ki naj bi bile zanjo krive kulturne skupnosti, je vendarle treba vedeti, da samoupravnega interesnega organiziranja nismo od nikogar prepisali: vse, kar se dogaja v njegovem okviru, se dogaja ob naši navzočnosti. Odgovornost je potemtakem skupna: tako v tem, da spoznamo napako, kot v tem, da jo čimprej odpravimo. Novi zakon o kulturnih skupnostih, ki se že leto dni pripravlja, velja pozdraviti kot odločen korak k boljšemu — seveda če ga bomo dosledno izvajali.